

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

25 ביוני 2008

הג'האד האסלאמי בפלסטין ארגון המהווה פוטנציאל לפגיעה בהסדר ה"הרגעה"

---

1. 19- ביוני 2008, נכנס לתוקפו הסדר ה"הרגעה" ("תהאדיה")¹ בין הפלסטינים לישראל ברצועת עזה. בין הצדדים נקבע כי ההסדר יהיה תקף לפי שעה לגבי רצועת עזה בלבד² כלומר, לכוחות הביטחון הישראליים נשמר חופש פעולה המבצעי מלא בשטחי ביהודה ובשומרון במסגרת פעילות הסיכול והמנע שהוא מבצע.

2. חמא"ס מצידה הבהירה כ **הסדר ה"הרגעה" מחייב גם את שאר הארגונים**. בכיר חמא"ס **פואי ברהום** הדגיש שה"הרגעה" היא פרי גיבוש עמדה אחידה של כלל הארגונים הפלסטינים וכי הפלגים הפלסטיניים ברצועת עזה **מחויבים לגמרי** ליישום ה"הרגעה" שנועד להגן על העם הפלסטיני ועל אדמתו וכדי להסיר את המצור מעל רצועת עזה" (Palestine-info, 17 ביוני).

3. הגם שהביעו הסתייגות והתנגדות לכמה ממרכיבי הסדר ה"הרגעה", הבטיחו ארגוני הטרור הפלסטינים האחרים ובראשם **הג'האד האסלאמי בפלסטין**, הארגון השני בגודלו ברצועת עזה, כי לא יפריעו למימוש. עם זאת, הייתה זו הסכמה מותנית שכן הם הבהירו כי בראייתם לא קיימת כל הפרדה בין הרצועה לגדה וכי במקרה פגיעה של כוחות הביטחון הישראליים בפעילי הארגון יהודה ושומרון הם רואים עצמם חופשיים להגיב בירי רקטות ופצצות מרגמה מרצועת עזה.

4. להלן מספר התבטאויות של ראשי **הג'האד האסלאמי בפלסטין** :

- א. **דאוד שהאב**, מבכירי הארגון ציין כי ארגוננו לא היווה מכשול בדרכה של ה"הרגעה". עם זאת הדגיש כי הג'האד האסלאמי בפלסטין **ידבק ב"הרגעה" באותה מידה בה תדבק בה ישראל**. עוד ציין כי הארגון שומר לעצמו זכות להגיב על כל מעשי תוקפנות מצד ישראל ברצועת עזה ובגדה המערבית. (CNN, 17 ביוני).
- ב. **נאפד' עזאם** אמר כי למרות התנגדות הג'האד האסלאמי בפלסטין למספר סעיפים בהסכם, כמו למשל ההפרדה בין רצועת עזה והגדה המערבית, הסכים הג'האד האסלאמי בפלסטין לכבד את עמדת הארגונים האחרים (טלוויזיה אלעאלם 17 ביוני).
- ג. **אבו חמזה** דובר פלוגות ירושלים, הדגיש כי כל הפרה ישראלית של ההסדר ברצועת עזה או בגדה המערבית תעניק לארגון את זכות התגובה בכל דרך שיבחר (קדסווי, 18 ביוני).

5. בליל 23-24 ביוני, ארבעה ימים לאחר כניסת הסדר ה"הרגעה" לתוקף, בעת שכוחות הביטחון ביצעו פעילות סיכול ומנע בשכונת רפידיה בשכם, נהרגו טארק ג'ומעה אחמד אבו

¹ על פירוש המונח "תהאדיה" ועל השימוש בו בעימות הישראלי-פלסטיני ראו לקט: "היוזמה המצרית ל"הרגעה" בין חמא"ס לישראל: תמונת מצב ומשמעויות (נכון ל-30 באפריל)" (1 במאי 2008)

² בסוגיה זו נאלצה חמא"ס לוותר, לאחר שבשלבים הראשונים של המו"מ היא ניסתה להרחיב את ה"הרגעה" גם ליהודה ושומרון.

ע'אלי פעיל בכיר בג'האד האסלאמי בפלסטין ופעיל נוסף ששהה בדירתו. טארק אבו ע'אלי עסק בתכנון וביצוע ובגיוס מחבלים מתאבדים ועמד לבצע פיגוע בזמן הקרוב. בדירתו נחשפו אמצעי לחימה רבים (דובר צה"ל 24 ביוני).

6. הגם שהסדר ה"הרגעה" אינו כולל את יהודה ושומרון, נתפסה פעילות זאת ע"י הג'האד האסלאמי בפלסטין כהפרה בוטה של הסדר ה"הרגעה". בעקבות זאת, פרסם הארגון הודעה **בה איים כי הרג הפעילים לא יעבור ללא "תגובה כואבת"** וכי אותה "התנגדות" שנקטה עמדה מאוחדת כלפי ה"הרגעה" דורשת עתה לקבוע עמדה לגבי האירועים **בגדה** (אתר נדאא' אלקדס, 24 ביוני). דובר הארגון **אבו חמזה** אמר כי הארגון יגיב באופן מיידי על כל "הפרה ישראלית" של ההסכם (אתר קדסנט, 24 ביוני).

7. **אחמד אלעורי**, פעיל בכיר בג'האד האסלאמי בפלסטין כינה את ירי הרקטות "תגובה מיוחדת". הוא הדגיש כי הג'האד האסלאמי בפלסטין רואה עצמו עדיין כחלק מהסדר ה"הרגעה" למרות שהיה מעדיף שההסדר יכלול גם את הגדה המערבית. לדבריו, ירי הרקטות היה "תגובה טבעית לפשעיה של ישראל בגדה המערבית". עוד הצהיר כי חיי הישובים הישראליים בדרום לא יהיו שלווים כל עוד תמשך ישראל בפעילותה נגד הפלסטינים. לדבריו הארגון ופלגים פלסטינים מחויבים להרגעה אולם יש להם הסתייגויות מחלק מסעיפי ההרגעה וכי יש צורך לנסח מחדש חלק מהם ובכך לכלול גם את הגדה המערבית ואת פתיחת מעבר הפית. לדבריו חילוקי דעות אלו לא משפיעים על היחסים של הג'האד האסלאמי בפלסטין ושאר הפלגים הפלסטינים עם תנועת חמא"ס (ערוץ אלערביה, ערוץ אלעאלם, 24 ביוני)

8. ואכן, ב-24 ביוני הופר באופן בוטה הסכם ה"הרגעה" כאשר בסביבות השעה 1600 אותרו שלוש נפילות רקטות בשדרות וסביבתה, שתי נשים לקו בהלם. על הירי נטל אחריות פומבית **הג'האד האסלאמי בפלסטין** בתגובה להריגת פעיליו בשכם.

הרס שנגרם לבית בית בשדרות כתוצאה מירי הרקטות
(www.sderotmedia.com, 24 ביוני. צילום: חמוטל בן שטרית)

9. לחמא"ס, השלטת ברצועה, עניין רב בהמשך קיום ההסדר ומניעת הפרתו ברצועת עזה ובהפרדת הרצועה בעניין זה מיהודה ושומרון. ירי הרקטות לעבר שדרות העמיד את יכולתה של חמא"ס לאכוף את ההסדר במבחן המחיש בפניה את הקשיים שבשליטה ארגונים "סוררים" דוגמת הג'האד האסלאמי בפלסטין. על רקע זה הפנתה חמא"ס קריאה פומבית לפלגים הפלסטינים לדבק ב"ברגעה" והדגישה את המשך מחויבותה להסכם למרות פעילות ישראל ביהודה ושומרון. עם זאת הצהירו דוברי התנועה כי ל"התנגדות" בגדה הזכות להגיב על פעילות צה"ל אולם חמא"ס מדגישה כי היא ממשיכה להיות מחויבת ל"הרגעה" וקוראת לגורמים הנוגעים בדבר להפעיל לחץ על ישראל על מנת שתפסיק את פעילותה בגדה (Palestine-info, 24 ביוני).

10. יצוין כי מאז ומתמיד לא הושפעה מדיניות הפיגועים של הג'האד האסלאמי בפלסטין, מהאילוצים הפוליטיים שהשפיעו על חמא"ס. מאז החליטה חמא"ס להיבחר למועצה המחוקקת וקודם להסדר ה"הרגעה" עמדו פעילי הזרוע המבצעית של הג'האד האסלאמי בפלסטין מאחורי חלק ניכר של אירועי ירי הרקטות לעבר ישראל במקביל ערך הארגון ניסיונות בלתי פוסקים לשגר מפגעים לשטח ישראל לביצוע פיגועי "איכות" דוגמת חדירה למוצבי צה"ל שלאורך גדר המערכת וחדירה למעברי הגבול.

11. במקביל ניסה הארגון להוציא לפועל פיגועי "איכות" גם מיהודה ושומרון, בעיקר באמצעות תשתית הטרור בצפון השומרון, אשר מילאה בעבר תפקיד מרכזי בשיגור מחבלים מתאבדים לישראל. אולם בשל פעילות הסיכול האינטנסיבית של כוחות הביטחון הישראליים והקמתה של גדר הביטחון בתקופה האחרונה הייתה ההצלחה מוגבלת.

פעילי הג'האד האסלאמי בפלסטין מתכוננים לירי רקטות (מתוך דוח פעילות שנתי של פלוגות ירושלים, אתר האינטרנט של הג'האד האסלאמי בפלסטין, אפריל 2008)

12. הג'האד האסלאמי בפלסטין, באכוונת מפקדתו בדמשק ובסיוע מדיני, מבצעי וכספי של איראן וסוריה, להיות ארגון הטרור הבולט בתחום פיגועי ההתאבדות וירי הרקטות, הגם שבכמות הפיגועים שביצע חלה ירידה ניכרת.

13. הארגון נטל את ההובלה מידי החמא"ס בפיגועי המתאבדים במחצית השנייה של 2004. בניגוד לפת"ח ולחמא"ס לא חש הארגון מחויבות לרסן פעילותו בשל שיקולים פוליטיים או בשל צרכי האוכלוסייה. **מדיניות הפיגועים שלו המשיכה לחתור להסלמה ולהידרדרות** גם לאחר שהושגה הפסקת אש בין ישראל לבין יו"ר "הרשות", אבו מאזן.

14. **תשתיות הטרור של הארגון ברצועת עזה** מלאו תפקיד מרכזי בירי רקטות לעבר ישראל במגמה להבליט את מקומו המוביל של הארגון בפיגועי הטרור ולקיים מעין "מאזן הרתעה" בין יהודה ושומרון לבין הרצועה. מאז הפסקת האש בסוף נובמבר שומר הג'האד האסלאמי בפלסטין על **מעמד מוביל** בירי הרקטות בתירוץ של "תגובה" על פעילות הסיכול והמנע של כוחות הביטחון הישראליים בגדה (שאינה נכללת בהסכם הפסקת האש) הארגון אף מצהיר על כוונתו להביא להסלמה בירי.

15. תשתית הג'האד האסלאמי בפלסטין בשומרון (באזור ג'נין ובמידה פחותה בשכם) היוותה בשנים האחרונות **מוקד מרכזי** לשיגור מחבלים מתאבדים לישראל. **תשתית זאת עומדת בקשר הדוק עם מפקדת הארגון בסוריה לשם קבלת כספים למימון הטרור והנחיות לפעולה.**

16. שנת 2006 התאפיינה **בפגיעה משמעותית** ומתמשכת בתשתית הארגון במרחב ג'נין ע"י כוחות הביטחון הישראליים. למרות זאת נמשכו ניסיונותיה של התשתית להשתקם (גם לאחר הפגיעה בבכירים) ולהמשיך ולבצע פיגועי התאבדות בשטח ישראל ופיגועי "איכות" במרחב ג'נין כגון הנחת מטעני חבלה (למשל: סיכול פיגוע משותף של הג'האד האסלאמי בפלסטין בג'נין באמצעות זירת מטעני חבלה ורכב תופת ב-4 ביולי).

זירת הפיגוע בג'נין (4 ביולי)

17. הג'האד האסלאמי בפלסטין היה **ארגון הטרור היחיד שהצליח במהלך 2006 להוציא אל הפועל שני פיגועי התאבדות קטלניים בשטח ישראל** (תל-אביב). בשתי פעולות אלה שביצע הארגון, **שמקורן בתשתיות הארגון בשומרון**, נהרגו 9 בני אדם. בנוסף לכך ביצע הארגון פיגוע התאבדות והרג של הארגון למשל: ב-7 במרץ נעצר במעבר ארז ניסיונות לביצוע פיגועי התאבדות והרג של הארגון למשל: ב-7 במרץ נעצר במעבר ארז שברצועה פעיל טרור המשתייך לארגון שניסה לחדור באמצעות אישורים רפואיים כוזבים ולבצע פיגוע הרג באמצעות ירי מנשק אוטומטי. ב-26 ביולי נתפס פעיל טרור מהכפר קדום (אזור קלקיליה), שהיה אמור להוביל מחבל מתאבד לביצוע פיגוע בשטח ישראל.

18. הגם שהג'האד האסלאמי בפלסטין ממשיך להוביל בביצוע פיגועי התאבדות **חלה השנה ירידה במספר הפיגועים שהוא הצליח להוציא לפועל לעומת שנת 2005** (5 פעולות התאבדות ארבע מהן בנתניה ובחדרה). ירידה זאת הינה פועל יוצא מפעילות הסיכול האינטנסיבית של כוחות הביטחון הישראליים מול תשתיות הארגון בשומרון ומקיומה של גדר הביטחון המקשה עליהן לבצע פיגועי התאבדות³. למרות זאת, התארגנויות הג'האד האסלאמי בפלסטין, בעיקר בצפון השומרון, מפגינות יכולת השתקמות מהירה ועדיין מהוות איום על ישראל.

19. על פי נתוני שירות ביטחון כללי, נעצרו במהלך שנת 2006 **למעלה מ-1,000** פעילי הג'האד האסלאמי בפלסטין ביהודה ושומרון, **מתוכם 96 מתאבדים פוטנציאליים**. במהלך פעולות הסיכול נהרגו גם כמה מנהיגים בכירים של הארגון בצפון השומרון.

20. מעבר לירי הרקטות, תשתיות הטרור של הג'האד האסלאמי בפלסטין ברצועה שיגרו מחבלים דרך חצי האי סיני לשם ביצוע פיגועים בישראל או לשם סיוע לתשתיות הארגון ביהודה ושומרון.

21. הג'האד האסלאמי בפלסטין הינו ארגון טרור בעל אידיאולוגיה אסלאמית רדיקאלית המשלב קנאות דתית וקיצוניות לאומית. הארגון רואה את הטרור ככלי בלעדי לקידום יעדי, ובראשם חיסולה של מדינת ישראל והקמת מדינת הלכה אסלאמית פלסטינית בכל שטח פלסטין. הג'האד האסלאמי בפלסטין ביצע במהלך העימות הנוכחי שורה של פיגועי התאבדות רצחניים ששיאם הפיגוע במסעדת מקסים.

22. הג'האד האסלאמי בפלסטין מוגדר כארגון טרור ע"י ארה"ב והאיחוד האירופאי. הרשות הפלסטינית נמנעה בדרך כלל מלהתעמת עם הג'האד האסלאמי בפלסטין (כמו גם עם חמא"ס) ואפשרה את התחזקותו.

³ עדות לכך ניתן למצוא בהתבטאות של מנהיג הארגון רמז'אן עבדאללה שלה שציין כי גדר הביטחון שבנתה ישראל מהווה מכשול בפני ארגוני המחבלים "ואם לא הייתה המצב היה שונה לגמרי" (ראו לקט מידע מה-15 בנובמבר).

23. לג'האד האסלאמי בפלסטין תלות רבה בגורמים חיצוניים סוריה מאפשרת למפקדתו בראשון ד"ר רמז'אן שלח לפעול משטחה ולאכוון את פעילות הטרור שלו בשטחים. איראן הפטרונית הראשית של הארגון מעניקה לג'האד האסלאמי בפלסטין סיוע כספי ומשתמשת בו כמנוף להסלמת הטרור בשטחים תוך טשטוש טביעת האצבע האיראנית.

24. הג'האד האסלאמי בפלסטין צמח מגרעין של סטודנטים פלסטינים אשר למדו באמצע שנות השבעים באוניברסיטת זקאזיק במצרים, מעוז אסלאמי פונדמנטליסטי בראשות פתחי עבד אלעזיז שקאקי שהיה באותה עת סטודנט לרפואה באוניברסיטה זו. ד"ר רמז'אן שלח המזכיר הנוכחי של הג'האד האסלאמי בפלסטין נמנה גם הוא על הגרעין המייסד של הארגון. גרעין מייסד זה נואש מחוסר המעש של תנועת האחרים המוסלמים ממנה צמחו אנשיו וביקש לחקות את דרכן של תנועות הג'האד שפרחו אותה עת במצרים ולהקים ארגון אסלאמי פלסטיני המשלב רדיקאליזם אסלאמי עם לאומיות פלסטינית חסרת פשרות כחלופה לתפיסה הלאומית החילונית של פת"ח/אש"פ.

25. האסלאם הרדיקאלי בשטחים הדוגל בקיום מטרותיו באמצעות טרור הגיע לידי הבשלה רעיונית וארגונית בשלהי שנות השבעים וראשית שנות השמונים, עם שובם של שקאקי וחבריו לרצועה. קבוצת הצעירים בראשותו החלה לפתח את הרעיונות המהפכניים שספגו במצרים ולהתאימם לנסיבות הזירה הפלסטינית תוך הינתקות מהמסגרת הרעיונית והארגונית של האחים המוסלמים. המהפכה האסלאמית באיראן ב-1979 היוותה נדבך חשוב בעיצובו הסופי של הזרם המהפכני אשר לבש ציביון ארגוני במהלך 1980-1981 עם הופעת הג'האד האסלאמי העזתי שנודע

פעיל פלוגות ירושלים על נשקו וציודו (מתוך דוח פעילות שנתי של פלוגות ירושלים, אתר האינטרנט של הג'האד האסלאמי בפלסטין, אפריל 2008)